

Силабус курсу
Географія населення

Освітній ступінь – бакалавр
Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність: 014.07 Середня освіта (Географія)
Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Географія)»
Кількість кредитів – 4

Рік підготовки, семестр – 2 рік, 4 семестр

Компонент освітньої програми: обов'язковий

Дні занять: згідно з розкладом занять
Консультації: згідно з графіком індивідуальної роботи

Мова викладання: українська

Керівник курсу

д. геог.н., проф. **Заставецька Леся Богданівна**

Контактна інформація zast.lesia@gmail.com; 0352-43-61-54

Опис дисципліни

Курс «Географія населення» спрямований на набуття знань про територіальні відмінності процесу природного відтворення населення, формування кількості і складу, розміщення населення, розвиток поселень та формування систем розселення, урбанізаційні процеси, міграції, зайнятість та спосіб життя. Студенти знайомляться з методами статистичного обліку населення, опановують теоретико-методологічні засади науки.

Завданнями навчального курсу є: формування у студентів чіткого розуміння об'єкту, предмету та завдань курсу як наукового напрямку суспільної географії; визначити головні демографічні, расові та етнічні особливості організації населення в сучасному світі та окремих його регіонах,

Зміст дисципліни «Географія населення» розроблено на основі відповідних положень щодо підготовки фахівців у сфері географічної освіти, норм та традицій вищої університетської освіти, а також профілю освітньо-професійної програми.

Навчальний контент

	Тема	Результати навчання
	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. ГЕОГРАФІЯ НАСЕЛЕННЯ ЯК ГАЛУЗЬ СУСПІЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЇ	
1	ТЕМА 1. Теоретичні основи, історія становлення та джерельна база географії населення	<i>Знати</i> предметну область та об'єкт дослідження географії населення, її зв'язки з іншими науками, джерельну базу навчальної дисципліни; історичні аспекти формування географії населення як науки.
2	ТЕМА 2. Демографічний розвиток людства	<i>Знати</i> демографічні характеристики населення світу та окремих його регіонів; фази демографічного переходу та їх характеристики; особливості здійснення демографічної політики в різних країнах світу та Україні. <i>Вміти</i> аналізувати основні демографічні показники: народжуваність, смертність, природний приріст, демографічні коефіцієнти; будувати статеві-вікові піраміди та аналізувати їх; моделювати наслідки різних стратегій демографічної політики. <i>Вміти</i> створювати картографічні твори та моделі, які відображають основні демографічні параметри населення світу та окремих його регіонів чи країн.

3	ТЕМА 3. Антропогенез і расогенез	<i>Знати</i> сучасні підходи до поділу людства на основні раси, расові групи, типи тощо; основні концепції та теорії расоутворення; етнічні процеси та їх характеристику (етнооб'єднawчі та етнороз'єднawчі); етнолінгвістичну класифікацію народів світу.
4	ТЕМА 4. Географія праці	<i>Знати</i> визначення понять «економічно активне населення», «трудові ресурси», «ринок праці», «безробіття»; фактори, які мають безпосередній вплив на формування зайнятості та безробіття в сучасному світі, в тому числі і в Україні; основні показники зайнятості населення по галузях господарства в світі загалом, в Європейському регіоні та в Україні. <i>Вміти</i> аналізувати рівень зайнятості та безробіття в світі, окремих його регіонах та країнах, зокрема і в Україні; здійснювати прогнозування рівня зайнятості та безробіття в Україні по галузях господарства в найближчий період.
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. ГЕОГРАФІЧНІ АСПЕКТИ РОЗМІЩЕННЯ НАСЕЛЕННЯ В СУЧАСНОМУ СВІТІ		
5	ТЕМА 5. Географія розселення населення	<i>Знати</i> трактування категорій географія населення, геоурбаністика, місто, міське поселення, міський спосіб життя, міське середовище, урбанізація, сільське розселення, історичні форми розселення тощо; показники густоти населення в різних регіонах світу та в Україні; фактори, що визначають особливості розміщення населення в сучасний період <i>Вміти</i> характеризувати основні форми розселення людей, міські агломерації світу, протікання урбанізаційних процесів в сучасному світі.
6	ТЕМА 6. Географія міграції	<i>Знати</i> трактування понять «міграція», «еміграція», «імміграція», «репатріант» тощо; основні класифікації міграцій за причинами виникнення, способом прийняття рішення про переїзд, тривалістю та спрямуванням. <i>Вміти</i> аналізувати основні історичні хвилі міграцій та причини, що їх зумовлювали, прогнозувати наслідки сучасних міграційних процесів для регіонів прибуття та вибуття; характеризувати структуру та обсягу сучасних міграцій українців, позитивні та негативні наслідки масштабних міграцій.
7	ТЕМА 7. Етнічна географія	<i>Знати</i> визначення понять «етнос», «народ», «нація» та розуміти взаємозв'язок та відмінності між ними; основні теорії походження та розвитку етносів; етнічну структуру населення світу та України. <i>Вміти</i> аналізувати зміни, які відбулись в етнічній структурі населення України впродовж XX- поч. XXI століть та фактори, які на це вплинули.
8	ТЕМА 8. Географія способу життя	<i>Знати:</i> соціально-економічні аспекти рівня та якості життя населення <i>Вміти</i> аналізувати показники ІРЛП різних країн світу та фактори, які впливають на його формування; <i>Вміти</i> здійснювати SWOT та PEST-аналізи окремих явищ економіко-географічного спрямування, які впливають на якість та спосіб життя населення; <i>Вміти</i> створювати картографічні твори та моделі, які відображають основні параметри рівня та якості життя населення в Україні.

Формування програмних компетентностей

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
ЗК 1	Здатність розуміти предметну область та професійну діяльність.
ЗК 5	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ФК 1	Здатність демонструвати знання про структуру географії, предмет її дослідження, місце і зв'язки в системі наук, етапи історії розвитку, значення для суспільства.
ФК 2	Здатність застосовувати базові знання з природничих та суспільних наук у навчанні та професійній діяльності при вивченні Землі, геосфер, материків і океанів, України, природних і суспільних територіальних комплексів.
ФК 4	Здатність орієнтуватися у світовому й національному географічному освітньо-науковому просторі в контексті необхідності постійного розширення і актуалізації географічних знань для підвищення професійної майстерності.
ФК 7	Здатність до пошуку джерел географічної інформації та її наукового опрацювання і використання, зокрема, порівняння, аналізу і представлення на основі географічних методів і підходів, у тому числі інформаційних технологій.
ФК 12	Здатність встановлювати роль і місце України у сучасному світі в контексті географічних чинників її розвитку, аналізувати і пояснювати особливості геопросторової організації природи, населення і господарства України
ПРН 1	Знає та розуміє основні концепції, парадигми, теорії та загальну структуру географічної науки, предмет її дослідження, місце і зв'язки в системі наук, етапи історії розвитку географії
ПРН 3	Розуміє основні механізми функціонування природних і суспільних територіальних комплексів, окремих їх компонентів; причини, перебіг і наслідки процесів, що відбуваються в них; наслідки і детермінанти в контексті концепції сталого розвитку людства
ПРН 8	Застосовує базовий поняттєвий, термінологічний, концептуальний апарат географії, її теоретичні й емпіричні досягнення на рівні, що дозволяє інтерпретувати природно- та суспільно-географічні явища і процеси, пов'язувати та порівнювати різні погляди на проблемні питання сучасної географії.

Літературні джерела

1. Блій Г. де, Муллер П., Шаблій О. Географія: світи, регіони, концепти / Пер. з анг. – К.: Либідь, 2004 . 740 с.
2. Влах М. Географія населення: Словник-довідник. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2005.
3. Гладкий О.В., Іщук С.І. Географія міст. Геоурбаністика. Підручник. К.: ПАЛИВОДА А.В., 2014. 300 с.
4. Гудзеляк І. І. Географія населення: Навчальний посібник. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2019. 256 с.
5. Гудзеляк І.І., Анісімова Г.М. Бібліографічний покажчик наукових видань з географії населення і розселення Західного регіону України // Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2000.
6. Гукалова І.В. Якість життя населення України: суспільногеографічна концептуалізація. Монографія. – К.: МВС України, 2009.
7. Дронова О.Л. Геоурбаністика : навч. посіб. / О. Л. Дронова. – К. : Видавничополіграфічний центр "Київський університет", 2014. – 419 с.
8. Підгрушний Г. Міста-метрополіси як новітня форма територіальної організації суспільства / Г. Підгрушний, О. Денисенко // Досвід та перспективи розвитку міст

України : [зб. наук. праць]. – 2010. – № 18. – С. 65–78.

9. Омельченко Н. Соціально-географічна урбаністика: досвід та історіографія // Часопис соціально-економічної географії. – Вип. 19(2). – Харків, Вид-во: Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, 2015. - С. 157-164.
10. Функции городов и их влияние на пространство / под. ред. Л.Г. Руденко. — К.: Феникс, 2015. — 292 с.
11. Шаблій О.І. Суспільна географія у двох кн. Книга перша. Проблеми теорії, історії та методики дослідження: [Вибрані твори] / Олег Шаблій. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2015. – 814 с.
12. Global Cities, Present and Future [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.atkearney.com/research-studies/global-cities-index/full-report>

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Модуль 1 (теми 1-4) усне опитування, тести, завдання	40
Модуль 2 (теми 5-8) усне опитування, тести, завдання	40
Підсумковий контроль (іспит)	20

До Силабусу також готуються матеріали навчально-методичного комплексу:

- 1) Навчальний контент (розширений план лекцій)
- 2) Тематика та зміст практичних робіт
- 3) Завдання для підсумкового контролю (екзаменаційні питання)
- 4) Електронне навчання в системі MODLE